

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกลำพาน
วิทยา โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process)
Development of academic achievement of Mathayom 2 students at Kok Lam
Phan Witthaya School using the group process learning activity model

ปฐมาภรณ์ โพธิ์ยิ้ม และณัฐธยาน์ พุ่มพุดรา

Pathamaporn Phothiyam and Natthaya Phumputtha

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thepsatri Rajabhat University

Email: pathamaporn09@hotmail.co.th

Received July 03, 2020 & Revise November 24, 2020 & Accepted December 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่องสถาบันทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 /1 โรงเรียนโคกลำพานวิทยา ใช้วิธีการเลือกแบบกระบวนการกลุ่ม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกลำพานวิทยา จำนวน 1 ห้อง จำนวน 49 คน ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องสถาบันทางสังคม (2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหลังเรียนเรื่องสถาบันทางสังคม (3) วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสถาบันทางสังคม ที่เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ .05 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียน ของนักเรียนที่มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนเรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกลำพานวิทยาโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.88$ S.D. = .11) เมื่อพิจารณาเป็นข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดได้แก่ รู้สึกพึงพอใจกับบรรยากาศของการเรียนที่ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม และรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.42$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุดได้แก่ รู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ ($\bar{X} = 4.10$)

คำสำคัญ : การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, รูปแบบการจัดกิจกรรม, การเรียนรู้, กระบวนการกลุ่ม

Abstract

This research aims to compare the academic achievement of the subject of Citizenship, Culture and Social Life on the topic of Social Institutions of Mathayom 2/1 students of Khok Lam Phan Witthaya School. The group process method was used. The subjects were 49 Mathayom 2 students of Khok Lam Phan Witthaya School, 1 class, who studied Social Studies in the first semester of the 2017 academic year. The research instruments consisted of (1) a learning management plan on Social Institutions, (2) a pre- and post-test on Social Institutions achievement test, and (3) statistical analysis of data using arithmetic mean and standard deviation.

The research results found that the academic achievement on Social Institutions after studying using the group process was significantly higher than before studying at a statistical level of .05. To study the satisfaction with learning of students who were satisfied with the teaching of Social Institutions by using the group process learning activities of Mathayom 2 students of Khok Lam Phan Witthaya School. Overall, the satisfaction was at a high level ($\bar{X} = .88$ S.D. = .11). When considering each item, it was found that the item with the highest mean was: Satisfied with the learning atmosphere that made students take responsibility for themselves and the group and satisfied with the learning activities that were appropriate for the content ($\bar{X} = 4.42$) and the item with the lowest mean value was satisfied with the learning activities that made students dare to think and dare to answer ($\bar{X} = 4.10$).

Keywords: Academic achievement development, Secondary 2 students, Activity organization model, Learning, Group process

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิตมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน และเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียนใน 5 สาระหลัก ดังนี้ สาระศาสนา ศิลปะ จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ (กรมวิชาการ, 2551)

ซึ่งโดยธรรมชาติวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้

สัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยรู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรรย์ญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ โดยเรียนรู้ด้วยวิชาการที่หลากหลายเรียนรู้จากข้อมูลข่าวสาร ทั้งภายนอกห้องเรียนและภายในห้องเรียน ซึ่งเป็นความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ตลอดเวลา โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างเป็นประโยชน์ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะตามระบอบประชาธิปไตยบนพื้นฐานของหลักคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องรู้จักนำวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจะต้องรู้วิธีการฝึกผู้เรียนให้มีทักษะการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ (กรมวิชาการ, 2551)

การจัดการเรียนรู้ควรเน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันการเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเอาใจใส่ต่อบทเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนดียิ่งขึ้น จากการศึกษาผู้ศึกษามีความสนใจที่จะพัฒนาวิธีสอนด้วยการนำนวัตกรรมการศึกษาที่น่าสนใจมาใช้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สัมฤทธิ์ผลตามต้องการ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม เพื่อช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เป็นการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความมั่นใจตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ผู้เรียนสรุปความคิดรวบยอด โดยกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็นระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ครูผู้สอนมีบทบาทกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดแนวคิดด้วยการตั้งคำถาม ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจนำวิธีสอนนี้มาทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่องสถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกลำพานวิทยา

อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่องสถาบันทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกลำพานวิทยา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่องสถาบันทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้สถานศึกษาใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 สำหรับโรงเรียนต้นแบบที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษา และให้สถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศบังคับใช้ในปีการศึกษา 2553 ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียดที่สำคัญของหลักสูตร ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

วิสัยทัศน์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษ้อย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้อันเป็นสากลและความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือรับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม จัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้ 1)รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2)ซื่อสัตย์สุจริต 3)มีวินัย 4)ใฝ่เรียนรู้ 5)อยู่อย่างพอเพียง 6)มุ่งมั่นในการทำงาน 7)รักความเป็นไทย 8)มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ภาษาไทย 2)คณิตศาสตร์ 3)วิทยาศาสตร์ 4)สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5)สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7)การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8)ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบ เพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. **ตัวชี้วัดชั้นปี** เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3)

2. **ตัวชี้วัดช่วงชั้น** เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) **สาระการเรียนรู้** ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ความรู้ ทักษะสำคัญ และคุณลักษณะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. **คณิตศาสตร์** การนำความรู้ ทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต และศึกษาต่อ การมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ และสร้างสรรค์

2. **วิทยาศาสตร์** การนำความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิวติวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์

3. **ภาษาไทย** ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชมการเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทยและภูมิใจในภาษาประจำชาติ

4. สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย

5. ศิลปะ ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่มจินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพ และการเห็นคุณค่าทางศิลปะ

6. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงาน การจัดการ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการใช้เทคโนโลยี

7. ภาษาต่างประเทศ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ

8. สุขศึกษาและพลศึกษา ความรู้ ทักษะและเจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยของตนเอง และผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อ สุขภาพอย่างถูกวิธี และทักษะในการดำเนินชีวิต

การจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

1. หลักการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการ

ปฏิบัติ ลงมือหาจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนา ลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน 7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ 3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู 5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการ

สื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก
2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
5. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ การวัดและ

ประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน

เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจ การบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน / ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2. การประเมินระดับสถานศึกษา

เป็นการตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี / รายภาค ผลการประเมิน การอ่าน คิทธิวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเป็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีสิ่งที่ต้องการพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด และหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ

เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการ เทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรู้เรื่องสถาบันทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มเป็นวิจัยเชิง ทดลอง ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอและดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคม ซึ่ง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกลำพานวิทยา อำเภอเมือง จังหวัด ลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 49 คน (ข้อมูลจากโรงเรียนโคกลำพานวิทยา ,2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกลำพานวิทยา จำนวน 1 ห้อง จำนวน 49 คนที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาด้วย กระบวนการกลุ่ม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ที่ ส 2.1 ตัวชี้วัด ส 2.1 ม.2 /3 วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องสถาบันทางสังคม ได้แก่

ความหมายของสถาบันทางสังคม ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม บทบาทสถาบันทางสังคม สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจสถาบันการเมืองการปกครอง สถาบัน นันทนาการสถาบันสื่อสารมวลชน ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ตัวแปรอิสระ กระบวนการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม **ตัวแปรตาม** 1)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2)ความพึงพอใจ **ระยะเวลา** ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (สถิติคณิตศาสตร์, 2560)

ผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียน เรื่องสถาบันทางสังคมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกลำพานวิทยา โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) บทนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกล่าวถึงสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสถาบันทางสังคม ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การสอน	n	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig (2-tailed)
ก่อนเรียน	49	20	13.47	1.804	12.49	.000
หลังเรียน	49	20	16.43	1.594		

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสถาบันทางสังคม หลังการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ .05

2. ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนเรื่องสถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเรียนรู้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนเรื่องสถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับบรรยากาศของการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.36	.60	มาก
2. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับบรรยากาศของการเรียนที่ทำให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และกลุ่ม	4.42	.61	มาก
3. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับบรรยากาศของการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	4.40	.73	มาก
4. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.42	.67	มาก
5. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด	4.36	.60	มาก
6. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.14	.60	
7. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ	4.10	.82	มาก
8. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	4.40	.67	มาก
9. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.36	.66	มาก
10. นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.28	.81	มาก
รวมเฉลี่ย	.88	.11	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนพึงพอใจต่อการเรียนการสอนเรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกลำพานวิทยา โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = .88$ S.D. = .11) เมื่อพิจารณาเป็นข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดได้แก่ รู้สึกพึงพอใจกับบรรยากาศของการเรียนที่ทำให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม และรู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.42$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุดได้แก่ รู้สึกพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ ($\bar{X} = 4.10$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียน เรื่องสถาบันทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกล่าพานวิทยา โดยใช้รูปแบบการสอนด้วยกระบวนการกลุ่ม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่องสถาบันทางสังคม ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ .05

ซึ่งสอดคล้องกับตามสมมติฐานข้อที่ 1 เนื่องจากการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบกระบวนการกลุ่ม เป็นการเรียนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นหาข้อสรุปร่วมกัน มีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน จากการเรียนที่ผสมผสานกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการเรียนการสอน โดยผู้สอนสังเกตจากพฤติกรรมการทำงานและผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ทำให้ผู้สอนได้เห็นถึงว่าผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางความคิด เห็นถึงความร่วมมือของการทำงานกลุ่ม และผู้เรียนจะได้ประสบการณ์อย่างต่อเนื่องจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและเป็นไปตามธรรมชาติ จากความรู้สึกลึกซึ้งถึงการคิดไตร่ตรอง และสุดท้ายสู่การกระทำ โดยผู้สอนไม่ต้องทำการแบ่งผู้เรียนเป็นแบบต่าง ๆ แต่ผู้เรียนจะทำงานได้อย่างสมดุลและสมบูรณ์ และอีกหนึ่งแนวคิดที่เชื่อมโยงวินิจ เกตุขำ และคมเพชร ฉัตรสุกกุล, (2540) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง ที่รวมแห่งประสบการณ์ของบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายที่มาพบปะสังสรรค์กันด้วยความรู้สึกพึงพอใจในความสัมพันธ์ในกันและกัน เรียกว่า เกิดการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) การปฏิสัมพันธ์นี้เองช่วยให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่น่าพอใจร่วมกัน ทำให้แต่ละคนได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างกัน และผลลัพธ์ประการต่อมา ก็คือ ทำให้แต่ละคนเป็นแรงจูงใจให้แก่กันและกัน และมีความเอื้ออารีต่อกันอีกด้วย ผลรวมของประสบการณ์ย่อมเกิดเป็น พลังของกลุ่มซึ่งมีทิศทาง มีอัตราความเร็ว และมีปริมาณอยู่ในตัวมันเอง สมาชิกแต่ละคนจะเกิดความรู้สึกในความสำเร็จในการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งนับเป็นความรู้สึกอย่างหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็นที่มาแห่งความพึงพอใจ อันเป็นสำคัญที่จะช่วยให้ได้มาซึ่งการทำงานที่ดียิ่งขึ้นต่อไป รวมทั้งแนวคิดของกมลรัตน์ หล้าสงฆ์, (2540) ได้กล่าวถึงความหมายของ คำว่ากลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการกลุ่มไว้เช่นเดียวกันดังนี้ กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง วิชาที่ศึกษา เกี่ยวกับการมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันของสมาชิกในกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีต่อกลุ่มลักษณะของสมาชิก ผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่ม ว่ามีเทคนิคหรือวิธีการในการแก้ปัญหายังไร ส่วนคำว่ากระบวนการกลุ่ม

หมายถึง การใช้กลุ่มในการแก้ปัญหาหรือกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน โดยการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและใช้วิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนและสมาชิกในกลุ่มที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

จากเหตุผลดังกล่าว จึงสนับสนุนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้รูปแบบกระบวนการกลุ่ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของวิเชียร สิงห์ชัย (2541) ได้ศึกษาการใช้วิธีเรียนแบบกลุ่มช่วยเรียนรายบุคคลในวิชา คณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของ นักเรียนกลุ่มเรียนเก่ง กลุ่มเรียนปานกลางและกลุ่มเรียนอ่อน หลังจากการเรียนแบบกลุ่มช่วยเรียน รายบุคคลสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปฏิสัมพันธ์ในขณะเรียน คณิตศาสตร์จากการเรียนแบบกลุ่มช่วยเรียนรายบุคคล พบว่า นักเรียนกลุ่มเรียนเก่ง กลุ่มเรียนปานกลางและกลุ่มเรียนอ่อน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ มีการปฏิบัติและมีทัศนคติที่ดีกับเพื่อน และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องทำงานแบบร่วมมือกันเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้สอนควรแนะนำให้ นักเรียนรู้จักการการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ก่อนเริ่มทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนทราบและเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความถนัดของแต่ละคน
2. ผู้สอนต้องสอนให้นักเรียนยอมรับซึ่งกันเกี่ยวกับความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน ให้นักเรียนรู้จักยกย่องในคุณงามความดีและผลงานของผู้อื่น
3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบกระบวนการกลุ่ม (Group Process) ต้องใช้เวลามากพอสมควร ผู้สอนต้องวางแผนในการสอนให้เหมาะสม และจัดสรรเวลาให้สอดคล้องกับกิจกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2540). รูปแบบการจัดการเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม. สืบค้น เมื่อ 12 ตุลาคม, 2560, จาก <https://www.novabizz.com/NovaAce/Manage/group.htm>.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2540). กลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการกลุ่ม. สืบค้น เมื่อ 16 ตุลาคม 2560, จาก http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/ref%20data.php?ArticleID=86321&issn=1513-3443&yr=2550&no=1&arti_page_no=11-24.

- กรมวิชาการ. (2551). ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. สืบค้น เมื่อ 10 ตุลาคม, 2560, จาก <http://www.nanabio.com/Research/image%20research/research%20work/Achievement/Achievement01.html>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551).หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สืบค้น เมื่อ 10 ตุลาคม, 2560, จาก <https://www.kroobannok.com/7469>.
- วิเชียร สิงห์ชัย. (2541). ได้ศึกษาการใช้วิธีเรียนแบบกลุ่มช่วยเรียนรายบุคคลในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเพชรพิทยาคม. จังหวัดเพชรบูรณ์.
- วินิจ เกตุขำ และคมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2540). กระบวนการกลุ่ม. สืบค้น เมื่อ 12 ตุลาคม, 2562, จาก <https://www.scribd.com/document/110600877>.
- สถิตินิตศาสตร์. (2560). สืบค้น เมื่อ 12 ตุลาคม 2562, จาก <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~jaimorn/b3st.htm>.